

ZMIANY W PERCEPCJI JAKOŚCI KSZTAŁCENIA ABSOLWENTÓW ZAJMUJĄCYCH STANOWISKA W OBSZARZE ZARZĄDZANIA PROJEKTAMI

Grzegorz ZIELIŃSKI

Streszczenie: W niniejszym opracowaniu zaprezentowano analizy dotyczące zmiany w oczekiwaniach dotyczących jakości kształcenia przez absolwentów zajmujących obecnie stanowiska w zespołach projektowych, lub będących kierownikami projektów. Odniesiono się przy tym do oczekiwań na etapie studiów, a następnie zaprezentowano zmiany dotyczące percepcji tych oczekiwań z punktu widzenia doświadczeń zawodowych już po ich zakończeniu. Wyniki niniejszych badań mogą stanowić źródło informacji dotyczących obecnej percepcji absolwentów w stosunku do ich wcześniejszych oczekiwań, a tym samym mogą przyczynić się do podjęcia działań doskonalących w obszarze jakości kształcenia na kierunkach zarządzanie przydatnych w dalszej konsekwencji w obszarze zarządzania projektami.

Słowa kluczowe: jakość, kształcenie, usługa edukacyjna, zarządzanie projektami

1. Wstęp – Uwarunkowania projakościowe usług edukacyjnych

Doskonalenie jakości wyrobów i usług stanowi dziś jeden z kluczowych czynników determinujących funkcjonowanie organizacji na rynku. Klienci różnych branż kreują coraz szybciej coraz większe wymagania. Tego typu działania widoczne są także w sektorze szkolnictwa, w tym w usługach edukacyjnych realizowanych przez uczelnie wyższe. Poszukują one bowiem form rozwoju próbując z jednej strony przeciwstawić się szeregowi czynników blokujących rozwój z drugiej zaś strony wykorzystując czynniki które tego typu rozwój wspierają [1]. Specyfika sektora rynku usług edukacyjnych wiąże się z masowym dostępem do tego typu usług jak i z ustawiczną potrzebą wprowadzania działań doskonalących, na którą zwracają uwagę główni interesariusze [2]. Istotne jest również to, iż edukacja nie jest powiązana jedynie z wykształceniem i przekazywaniem wiedzy. Bardzo ważne jest także kształtowanie cech i umiejętności czy też wychowanie studentów, a także przygotowanie absolwentów do życia [3]. Stąd też jakość kształcenia stanowi jeden z kluczowych aspektów branych pod uwagę przez zarówno studentów, jak i pracodawców poszukujących studentów na rynku pracy. Tym samym szereg uczelni wdraża samodzielnie systemy zarządzania jakością pozwalające na podniesie jakości kształcenia [4]

Zdobywana przez studentów wiedza stanowi podstawę, która następnie jest weryfikowana i rozwijana w związku z podejmowaniem działań zawodowych. Uczelnie podejmują coraz częściej działania ukierunkowane na kształcenie zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami rynku. Ukierunkowuje to funkcjonowanie uniwersytetów w stronę studenta, który jako absolwent będzie specjalistą wyposażonym w niezbędną wiedzę praktyczną [5]. Przy czym należy pamiętać o szeregu ograniczeń w przekazywaniu tej wiedzy, jak i wykorzystaniu aktywnych form kształcenia [6]. Istotne staje się zatem poddanie weryfikacji percepcji oczekiwań studentów w trakcie studiów względem pozostałych

interesariuszy usługi edukacyjnej [7] i zmiany tej percepcji w momencie gdy podjęli oni pracę po zakończeniu studiów. Tego typu porównania najczęściej realizowane są względem obecnie studiujących studentów, i absolwentów oraz np. pracowników[8], jako grup interesariuszy usługi edukacyjnej [9]. Oczywistym jest także, że wymagania które generują studenci mogą być zróżnicowane w zależności od percepcji pokoleniowych[10]. Bardzo często w literaturze przedmiotu odzwierciedla się także ogólne wymagania stawiane absolwentom przez przedsiębiorstwa różnego rodzaju. Wśród kluczowych definiuje się takie jak komunikacja, praca w zespole, rozwiązywanie problemów, czy też planowanie i organizowanie oraz umiejętność uczenia się i wdrażania nowych technologii [11]. W różnych branżach będzie to inny zasób wiedzy stad też w niniejszym opracowaniu autor skoncentrował się na obszarze zarządzania projektami jako jednym z kluczowych obszarów zarządzania. Na potrzeby niniejszego opracowania postawiono następujące pytania badawcze:

Jakie były oczekiwania względem jakości kształcenia obecnych absolwentów zajmujących stanowiska w zespołach projektowych, lub będących kierownikami projektów w czasie gdy jeszcze studiowali ?

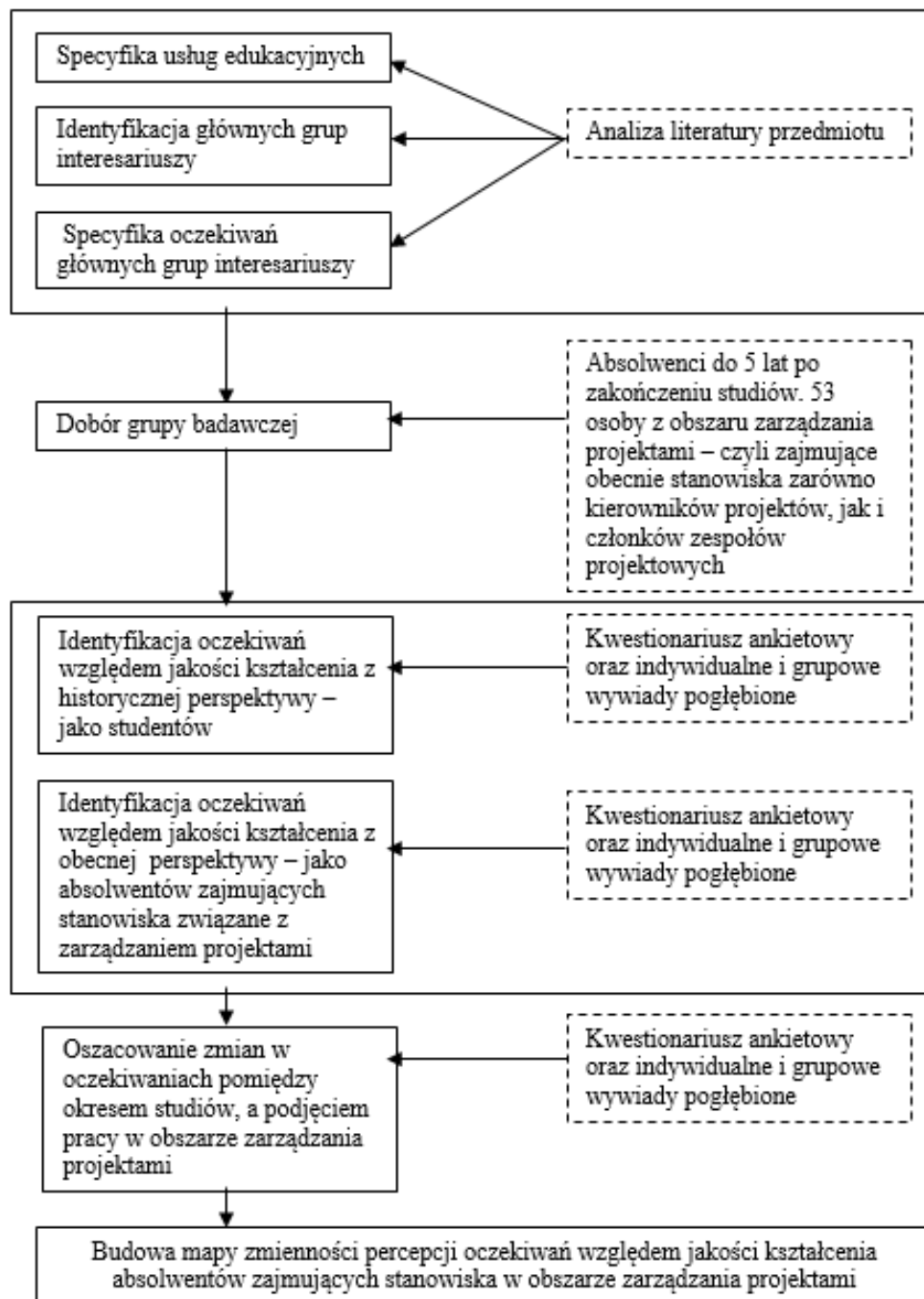
Jakie zmiany w tych oczekiwaniach pojawiły się po zakończeniu studiów (jakiego rodzaju oczekiwania w ich percepcji nie zostały spełnione, lub zostały spełnione w nienależytej formie)?

Celem niniejszego opracowania jest wskazanie zmian przez absolwentów w percepcji ich postrzegania jakości kształcenia które zaszły pomiędzy okresem studiów a podjęciem pracy w zespołach projektowych

2. Metodyka badawcza

Przeprowadzone przez autora badania ukierunkowane były na celowo dobraną grupę absolwentów, którzy obecnie zajmują stanowiska bądź w zespołach projektowych bądź też jako kierownicy projektów. Drugie założenie które było przyjęte wiązało się z czasem od zakończenia studiów – był to obszar nie przekraczający 5 lat. W sumie poddano badaniu 53 absolwentów zajmujących tego typu stanowiska. Założenie to wiązało się z ograniczeniem pozyskania danych odpowiednich studiom dowolnego rodzaju, a tym samym jednocześnie z potencjalnie większym prawdopodobieństwem wyspecjalizowania w jednym obszarze. Przyjętą metodykę badawczą zaprezentowano na rys.1.

Przyjęte w ten sposób założenia wiązały się z zawężeniem danych które mogłyby zostać pozyskane dla studiów dowolnego rodzaju. Tym samym możliwe jest uzyskanie wniosków uwzględniających w większym stopniu specyfikę konkretnej grupy absolwentów.

Rys.1 Metodyka badawcza
 Źródło: Opracowanie własne

3 . Uzyskane wyniki i ich analiza

W pierwszym etapie przeprowadzonych badań uzyskano listę czynników wpływających na jakość kształcenia, które są ważne zarówno na etapie studiów, jak w percepcji absolwenta zajmującego stanowiska w obszarze zarządzania projektami. Jest to zestaw czynników związanych z pozyskiwaną na studiach wiedzą, umiejętnościami oraz kompetencjami społecznymi. Część z tych czynników była ważna dla tych osób na etapie kształcenia, część z kolei dopiero w momencie podjęcia działań zawodowych w obszarze zarządzania projektami. Lista tych czynników została zaprezentowana w tabeli 1.

Tab. 1. Lista czynników wpływających na jakość kształcenia według osób zajmujących stanowiska w obszarze zarządzania projektami

Lp	Czynnik
1	Zajęcia kształtujące umiejętność pracy w zespole
2	Przygotowywanie prezentacji
3	Znajomość języków obcych
4	Wiedza techniczna adekwatna dla danej branży
5	Przygotowywanie rysunków technicznych i ich interpretacja
6	Umiejętność wyszukiwania i analizy dostępnych informacji
7	Dostępność źródeł literaturowych w bibliotece
8	Zajęcia praktyczne z wykorzystaniem przedstawicieli świata biznesu
9	Programy studiów dostosowane do potrzeb rynku
10	Urozmaicenie dostępnych specjalności
11	E – Learning i uczenie na odległość
12	Współpraca z firmami
13	Staż i praktyki w zespołach projektowych
14	Ilość zajęć ukierunkowanych bezpośrednio na zarządzanie projektami i przedmioty z nimi powiązane
15	Umiejętność posługiwania się oprogramowaniem projektowym np. typu CAD
16	Posługiwanie się oprogramowaniem do harmonogramowania projektów
17	Projektowanie procesów
18	Umiejętność wykorzystania technik kreatywnych w rozwiązywaniu problemów
19	Posługiwanie się narzędziami z zakresu pomiaru i doskonalenia jakości

Źródło: Opracowanie własne

Każdy z tych czynników został poddany następnie przez poszczególne osoby zajmujące stanowisko związane z zarządzaniem projektami ocenie poziomu ważności z perspektywy historycznej – czyli jako studenta. Przyjęto skalę 1-5 gdzie kolejno wartości oznaczają:

- 1 – Zupełnie nieistotny
- 2 – Nieistotny
- 3 – Średnio istotny
- 4 – Istotny
- 5 – Bardzo istotny

Wyniki w formie uśrednionych odpowiedzi udzielonych przez 53 osoby dla poszczególnych 19 czynników zaprezentowano w tabeli 2

Tab. 2. Ocena stopnia ważności czynników wpływających na jakość kształcenia z perspektywy studenta

Lp	Czynnik	Średnia ocen
1	Zajęcia kształtujące umiejętność pracy w zespole	3,9
2	Przygotowywanie prezentacji	3,1
3	Znajomość języków obcych	4,5
4	Wiedza techniczna adekwatna dla danej branży	3,1
5	Przygotowywanie rysunków technicznych i ich interpretacja	2,2
6	Umiejętność wyszukiwania i analizy dostępnych informacji	3,9
7	Dostępność źródeł literaturowych w bibliotece uczelnianej	2,9
8	Zajęcia praktyczne z wykorzystaniem przedstawicieli świata biznesu	3,8
9	Programy studiów dostosowane do potrzeb rynku	3,4
10	Urozmaicenie dostępnych specjalności	3,5
11	E – Learning i uczenie na odległość	4,2
12	Współpraca z firmami	4,3
13	Staże i praktyki w zespołach projektowych	4,5
14	Ilość zajęć ukierunkowanych bezpośrednio na zarządzanie projektami i przedmioty z nimi powiązane	4,1
15	Umiejętność posługiwania się oprogramowaniem projektowym np. typu CAD	3,5
16	Posługiwanie się oprogramowaniem do harmonogramowania projektów	3,6
17	Projektowanie procesów	2,6
18	Umiejętność wykorzystania technik kreatywnych w rozwiązywaniu problemów	4,0
19	Posługiwanie się narzędziami z zakresu pomiaru i doskonalenia jakości	3,6

Źródło: Opracowanie własne

Dokonując analizy tabeli należy stwierdzić, iż podczas studiowania dzisiejsi absolwenci zwracali w głównej mierze uwagę na aspekty praktyczne stąd z chęć współpracy z firmami oraz uczestnictwa w stażach i praktykach. Również istotnym aspektem jest ukierunkowanie wiedzy na dany specjalistyczny obszar i skoncentrowanie się na wiedzy powiązanej z tym obszarem. Tempo funkcjonowania i ilość zajęć dodatkowych zapewne także wpłynęła na oczekiwania ukierunkowane na e-learning i zdalne formy kształcenia. Studenci mniejszą rolę przykładają do projektowania procesów, a także umiejętności przygotowywania rysunków technicznych i ich interpretacji.

Druga ocena dokonana została przez te same osoby, ale z perspektywy już obecnej jako osoby zajmujące stanowiska związane z zarządzaniem projektami. Również i w tym przypadku przyjęto tę samą skalę 1-5 z wartościami tak jak opisano to powyżej. Uśrednione oceny zaprezentowano w tabeli 3

Tab. 3. Ocena stopnia ważności czynników wpływających na jakość kształcenia z perspektywy absolwenta

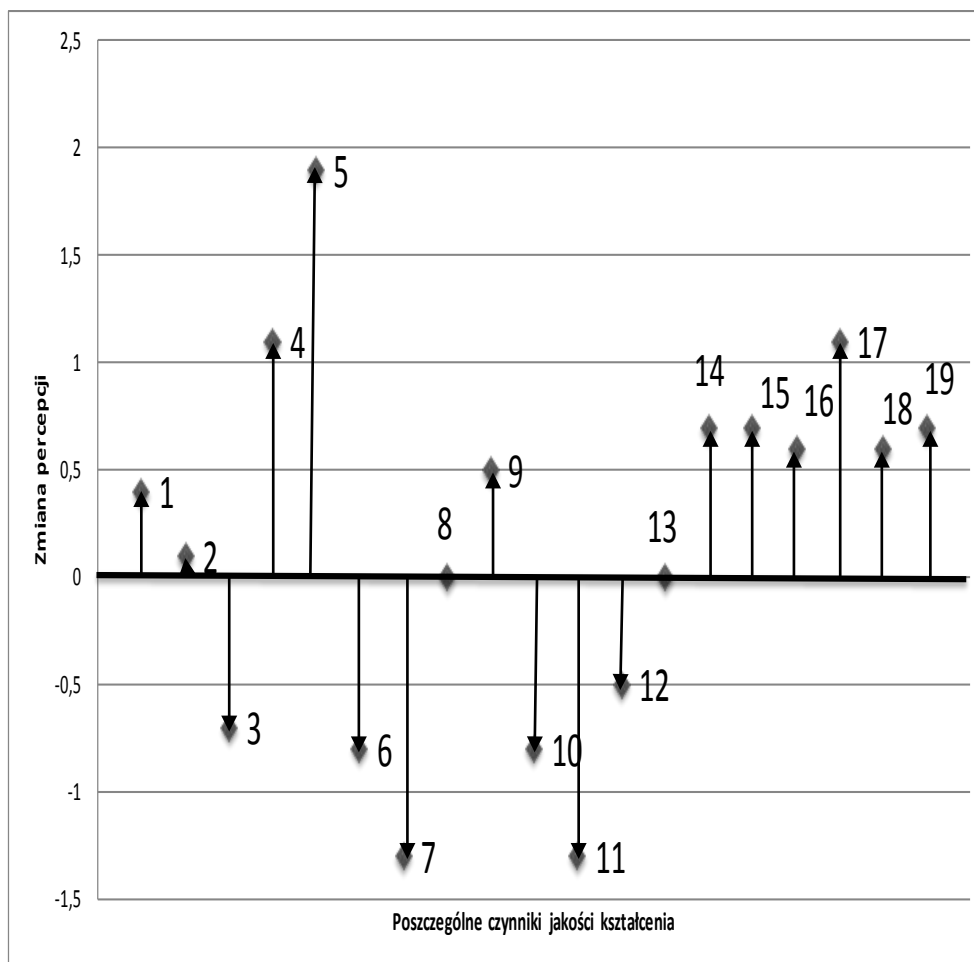
Lp	Czynnik	Średnia ocen
1	Zajęcia kształtujące umiejętność pracy w zespole	4,3
2	Przygotowywanie prezentacji	3,2
3	Znajomość języków obcych	3,8
4	Wiedza techniczna adekwatna dla danej branży	4,2
5	Przygotowywanie rysunków technicznych i ich interpretacja	4,1
6	Umiejętność wyszukiwania i analizy dostępnych informacji	3,1
7	Dostępność źródeł literaturowych w bibliotece uczelnianej	1,6
8	Zajęcia praktyczne z wykorzystaniem przedstawicieli świata biznesu	3,8
9	Programy studiów dostosowane do potrzeb rynku	3,9
10	Urozmaicenie dostępnych specjalności	2,7
11	E – Learning i uczenie na odległość	2,9
12	Współpraca z firmami	3,8
13	Staże i praktyki w zespołach projektowych	4,5
14	Ilość zajęć ukierunkowanych bezpośrednio na zarządzanie projektami i przedmioty z nimi powiązane	4,8
15	Umiejętność posługiwania się oprogramowaniem projektowym np. typu CAD	4,2
16	Posługiwanie się oprogramowaniem do harmonogramowania projektów	4,2
17	Projektowanie procesów	3,7
18	Umiejętność wykorzystania technik kreatywnych w rozwiązywaniu problemów	4,6
19	Posługiwanie się narzędziami z zakresu pomiaru i doskonalenia jakości	4,3

Źródło: Opracowanie własne

Dokonując analizy tabeli można stwierdzić, iż po zakończeniu studiów widoczne jest nieco inne podejście do percepcji czynników wpływających na jakość kształcenia. Wynika to zapewne z doświadczeń zawodowych i konfrontacji z rynkiem pracy. Stąd też z jednej strony pojawiło się jeszcze większe docenienie wiedzy specjalistycznej i roli zajęć o charakterze praktycznym. Powiązane jest to także w pewnym sensie z umiejętnością pracy w zespole. Z drugiej zaś strony zwrócono uwagę na konieczność posługiwania się metodami i narzędziami kreatywnego rozwiązywania problemów oraz pomiaru i doskonalenia jakości. Dodatkowo większą rolę nabiera umiejętne posługiwanie się oprogramowaniem czy to bezpośrednio związanym z projektowaniem czy też np. z harmonogramowaniem projektów. Zdecydowanie mniejszą wagę przykładają się do kształcenia na odległość, jak i dostępności źródeł literaturowych w bibliotece.

Fakt, iż poszczególne czynniki oceniały te same osoby – raz z perspektywy swoich studiów drugi raz z obecnej perspektywy absolwentów pozwolił na ocenę stopnia zmienności percepcji przydatności tego typu efektów kształcenia. Na rysunku 2 zaprezentowano zmiany w percepcji poszczególnych cech wpływających na jakość kształcenia. Wyniki stanowią różnicę pomiędzy obecną percepcją absolwenta zajmującego stanowiska z zakresu zarządzania projektami, a percepcją historyczną z czasów

studenckich. Tym samym można określić jak w perspektywie lat po zakończeniu studiów zmieniło się postrzeganie zdefiniowanych czynników wpływających na jakość kształcenia. Przyjęte numery odpowiadają kolejnym numerom czynników z tabel 2 oraz 3.

Rys. 2. Mapa zmienności percepcji oczekiwań względem jakości kształcenia absolwentów zajmujących stanowiska w obszarze zarządzania projektami

Źródło: Opracowanie własne

Dokonując analizy mapy zaprezentowanej na rys. 2 można stwierdzić, iż największe zmiany w percepcji poszczególnych czynników dotyczą wiedzy specjalistycznej – w tym projektowania procesów i wykorzystania oprogramowania do projektowania.

Na tym samym bądź podobnym poziomie zarówno w perspektywie studenckiej, jak i będąc absolwentem zostały ocenione zajęcia z udziałem praktyków, staże a także umiejętność przygotowania prezentacji.

Największy spadek oczekiwań z kolei dotyczył w głównej mierze dostępu do źródeł literaturowych czy też kształcenia na odległość. Wynika to zapewne ze zmiany statusu

studenta na absolwenta, a tym samym zmiany w dostępie do wiedzy i umiejętności poszukiwania niezbędnych źródeł i informacji.

4 . Podsumowanie

Doskonalenie jakości kształcenia wpisuje się obecnie zarówno w trendy doskonalenia podmiotów dowolnego rodzaju, jak i konieczności reakcji i odpowiedzi na zgłaszane potrzeby rynku. To właśnie rynek i oczekiwania pracodawców w znaczącym stopniu generują zainteresowanie studentów poszczególnymi kierunkami studiów. Zmiany w percepcji czynników wpływających na jakość kształcenia są nieodzownym aspektem w dobie dynamicznych zmian otoczenia. Stąd też niezbędne staje się ustawiczne poszukiwanie obszarów na które należy zwrócić uwagę oraz ich doskonalenie biorąc pod uwagę wymogi poszczególnych kierunków, a także oczekiwania głównych grup interesariuszy. Zaprezentowane w niniejszym opracowaniu podejście pozwolić może na podjęcie prób dostosowania jakości kształcenia w poszczególnych obszarach jakości z jednoczesnym uwzględnieniem zmian w percepcji studentów, którzy następnie wchodzi na rynek pracy. Stanowi to tym samym weryfikację oczekiwań własnych dając niezbędną wiedzę o zmianach w postrzeganiu poszczególnych czynników wpływających na jakość kształcenia. Niniejsze podejście może zostać w łatwy sposób adaptowane dla dowolnych kierunków studiów, przy czym należy pamiętać o konieczności zidentyfikowania specyficznych czynników wpływających na jakość kształcenia, które są adekwatne dla tych właśnie kierunków.

Niniejsze opracowanie jest wynikiem badań prowadzonych w ramach projektu badawczego NCN OPUS 4 nr 2012/07/B/HS4/02929 pod kierownictwem prof. PG, dr. hab. inż. Piotra Grudowskiego, Wydział Zarządzania i Ekonomii, Politechnika Gdańska.

Literatura

1. Wawak T., Zrównoważony rozwój uniwersytetów w warunkach permanentnej reformy szkolnictwa wyższego, *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, nr 378/2015 s.340-357
2. Dziewanowska K., Wpływ działań z zakresu marketingu doświadczeń na postrzeganie usługi edukacyjnej, *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, nr 353/2014 s.13
3. Malinowska E., Wisniewska M., Grudowski P., Pomiar jakości usług edukacyjnych z wykorzystaniem metody Kano, *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu* nr 354/2014 s.236
4. Szkiel A., Integracja systemu zarządzania jakością oraz kontroli zarządczej w Akademii Morskiej w Gdyni, *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, nr 354/2014, s.259
5. Sułkowski Ł., Seliga R., Przedsiębiorczy uniwersytet – zastosowanie zarządzania strategicznego, *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu* nr 444/2016 s.478-489
6. Całka A., Kleczek R., Postrzegane efekty kształcenia na uniwersytecie i ich przyczyny: jakościowe badanie eksploracyjne, *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, nr 354/2014 s.191-199
7. Zieliński G., Grudowski P., Szymańska – Brałkowska M., Oczekiwania interesariuszy

- usług edukacyjnych w ujęciu relacyjnym. Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, nr 353/2014 s.175-183
8. Zaharie M., McDougall D., Osoian C., Quality in higher education: Comparison of customers expectations, Managerial Challenges of the Contemporary Society, Vol 8, No 1 2015, s.43-50
 9. Zieliński G., Lewandowski K., Determinanty percepcji jakości usług edukacyjnych w perspektywie grup interesariuszy, Zarządzanie i Finanse, nr 3/3 2012 s.42-54
 10. Dejnaka A., Kulig-Moskwa K., Łobos K., Nogiec J., Szewczyk M., Students perception of attributes of independent colleges of business profile in the market of higher education in Poland, Management Vol. 20, No 2 2016 s.240-259
 11. Wronkowska G., Oczekiwania pracodawców wobec absolwentów szkół wyższych w Polsce jako przykład bariery wejścia na rynek pracy, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, nr 305/2013 s. 861-871

Dr inż. Grzegorz ZIELIŃSKI
Wydział Zarządzania i Ekonomii
Katedra Inżynierii Zarządzania Operacyjnego
Politechnika Gdańska
80-233 Gdańsk
Tel. 58-347-22-28
e-mail: Grzegorz.Zielinski@zie.pg.gda.pl